

Jivari- tonttu karkuteillä

Raili Mikkanen
Laura Valojärvi

Rakkaalle ja rohkealle Miolle
Laura

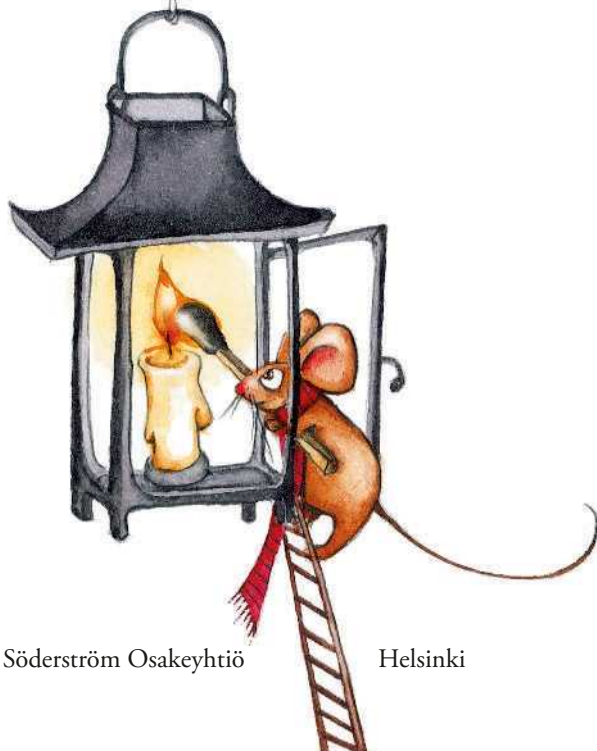
Pohtivalle ja rakentavalle Linukselle
Raili

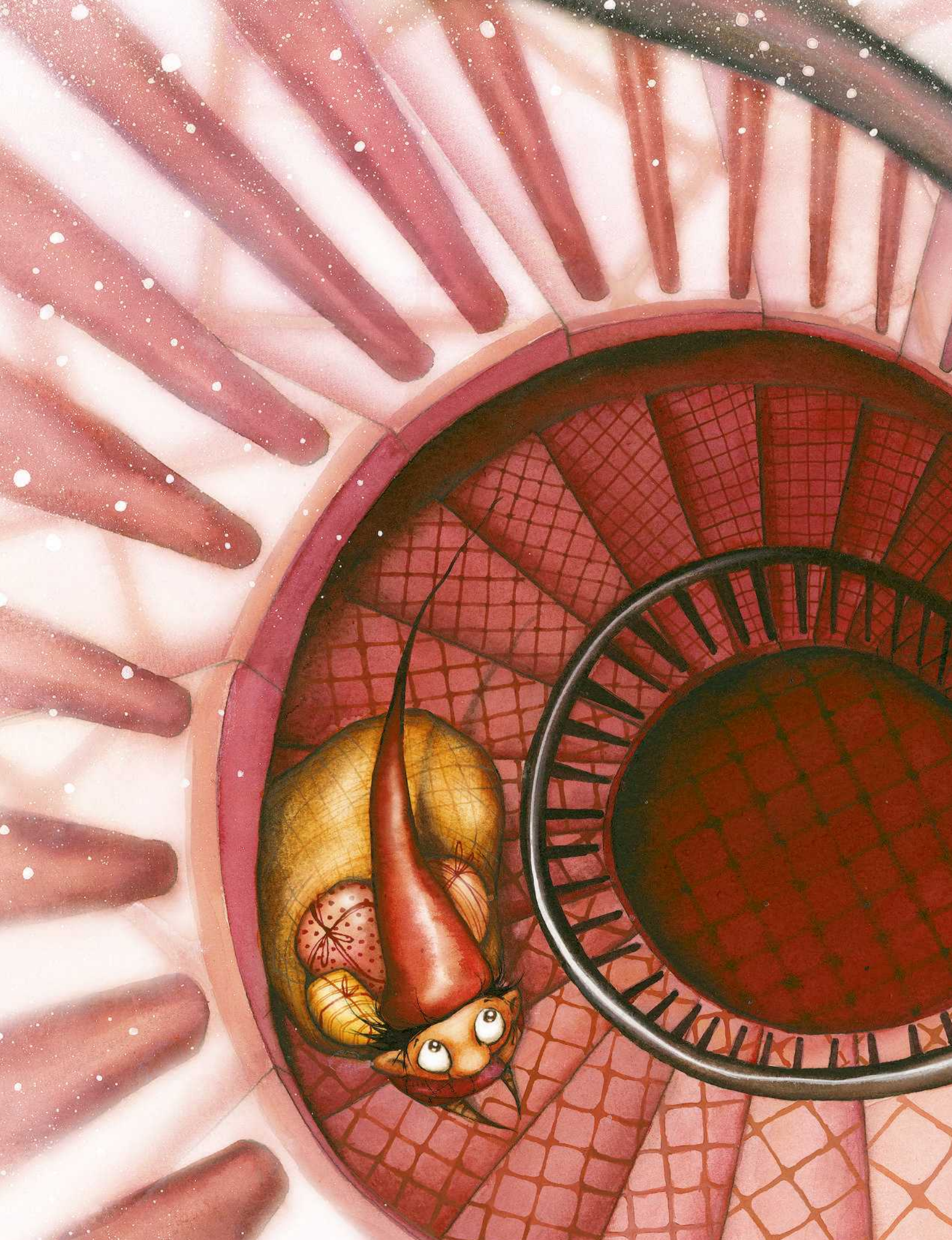
WSOY:n kirjallisuussäätiö on tukenut tämän teoksen valmistumista.

Teksti © Raili Mikkanen ja WSOY 2013
Kuvitus ja graafinen suunnittelu © Laura Valojärvi ja WSOY 2013
ISBN 978-951-0-39783-1
Painettu EU:ssa

Sivari- tonttu karkuteillä

Raili Mikkanen **C** Laura Valojärvi

- **A** la painua ja tule vikkelästi takaisin! Isotonttu komensi ja tönäisi Iivari-tonttua selkään.

Iivaria kiukutti. Miksi juuri minun täytyy raahata hurjan painavia lahjasäkkejä ovien taakse, se murisi itsekseen. Joulupukki tulee ja vie ne sisälle, Isotonttu istuu koko ajan reessä, ja minä teen työn. Isotonttu laiskottelee, ja Pukki saa kaiken kunnian. Mitä minä saan? Joulupukki on jo vanha eikä jaksa kantaa säkkejä, Iivari huomasi.

Se lauhtui vähän.

Mutta Isotonttu on paljon isompi ja vahvempi kuin minä. Minä en ala! se kiihtyi taas.

Silti Iivarin oli mentävä. Se huokasi syvään ja tarttui säkkiin. Säkki painoi, huh, miten se painoi!

Iivari kapusi portaita monta kerrosta, puuskutti välillä ja kapusi taas. Lopulta se oli oikean oven takana, jätti säkin sen eteen, huohotti hetken ja kipitti takaisin alas.

Kierros, kierros, kierros ja vielä yksi kierros.

Alhaalla käytävä tuntui yllättävän pitkältä. Vasta kulman takaa löytyi ulko-ovi, josta Iivari puikahti ulos.

Hetkinen! Mitä oli tapahtunut? Isotonttua, rekeä ja poroa ei näkynyt missään.

Iivari hieraisi silmiään. Ei auttanut. Se juoksi kadunkulmaan ja kurkisti toiselle kadulle. Ei ketään! Sama juttu korttelin toisessa päässä. Minne minä olen joutunut? Iivari hätääntyi. Olenko juossut portaita alas yhden kerroksen liikaa? Nyt on kiireesti palattava takaisin, tai Isotonttu suuttuu.

Mutta eihän Iivari tiennyt enää, mistä ovesta se oli tullut ulos. Se yritti avata ovea toisensa perään. Kaikki olivat tiukasti kiinni.

Iivari seiso hetken neuvottomana. Äkkiä se kuitenkin riemastui:

- Tämähän tuli juuri oikeaan aikaan! Olen rätti-väsänyt. Isotonttu saa itse kantaa loput lahjakontit portaita ylös. Tämä poika lähtee nyt omille teilleen! se huudahti ääneen.

Ja niin Iivari lähti. Kohti tuntemattomia seikkailuja.

Iivari kuuli iloista musiikkia. Jotain hauskaa se nyt
kaipasikin. Ääni tuli suuresta, vähän lappalaiskodan
näköisestä rakennelmasta.

– Ehkä siellä on menossa työnsä tehneiden tonttujen juhlat,
joista minulle ei ole kerrottu, Iivari ajatteli.

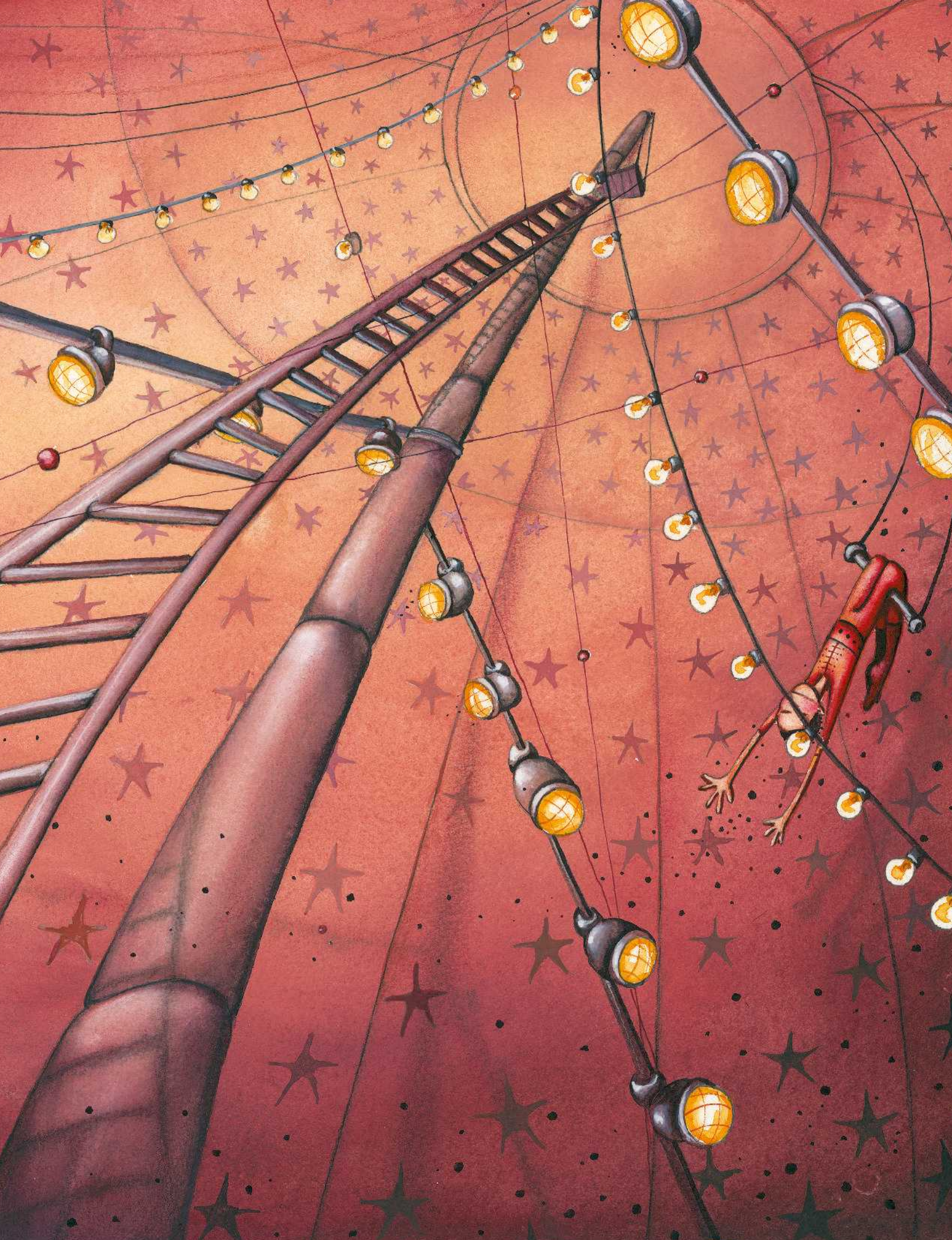
Se tuli hetkessä taas äkäiseksi.

– Ette te minusta niin helpolla eroon pääse!

Se törmäsi vauhdikkaasti sisään paksujen kankaiden raosta.
Touhuissaan se tönäisi nurin niiden takana seisoneen miehen,
joka jäi tuijottamaan ällistyneenä sen perään.

Iivari huomasi joutuneensa keskelle sahanpurujen peittämää
isoa kaukaloa. Kirkas valo melkein sokaisi sen. Se säikähti! Mitä
nyt? Se pystyi näkemään vain valokehän, ei mitään sen takana.

Iivarin vierestä nousivat tikkaat kohti korkeuksia. Jos on
tikkaat, ne vievät jonnekin. Mutta minne? Mitä niiden päässä
mahtoi olla? Koska Iivari oli aina ollut innokas kiipeämään,
se alkoi kavuta. Poikkipuolia tuntui riittävän yläpuolella
kimmeltelevään tähtitaivaaseen asti. Viimein Iivari sentään
päättyi pikkuruiselle hyllylle. Siihen se pysähtyi huohottamaan.

- **N**yt! kiljaisi joku terävästi lähettyvillä.

Iivari näki nuoren naisen syöksyvän itseään kohti. Mikä oudointa, nainen roikkui polvitaipeistaan keinulaudalla pää alaspäin. Iivari nosti vaistomaisesti kätensä suojakseen. Se tunsu, miten niihin tartuttiin napakalla otteella.

- Mistä sinä keksit tuon tonttupuvun? nainen nauroi.

Iivari lensi kovaa vauhtia läpi ilman. Sitä pelotti. Eikä se silti vielä ollut pahinta! Iivarin kauhuksi nainen irrotti äkkiä otteensa, mutta Iivari jatkoi lentämistä. Minne? Se ei uskaltanut katsoa, vaan sulki tiukasti silmänsä.

Samassa sen nilkkoihin tartuttiin ja seuraavaksi se lensi jo takaisin tulosuuntaansa. Nyt oli Iivari vuorostaan pää alaspäin. Miten tästä ikinä hengissä selviäisi! Voi Isotonttu, kannan säkkejä kiltisti vaikka kuinka monta yhtä aikaa, kunhan pääsen joskus taas kantamaan niitä, Iivari vannoi hädissään.

Mutta ei pyöritys vielä tähänkään loppunut. Kätet irtosivat sen nilkoista. Iivari lensi kuperkeikan ilmassa, ennen kuin alkoi pudota. Se syöksyi kovaa vauhtia alas ja tömähti äkkiä pehmeästi jonkin päälle. Teltassa puhkesi hirvuinen meteli.

Iivari avasi silmänsä ja huomasi istuvansa omituisessa keinussa. Valtavaakin valtavampi eläin keinutti sitä hiljaa pitkän kärsänsä päällä. Tuon on pakko olla norsu, Iivari ajatteli, vaikka eihän se ollut nähnyt norsua koskaan kuin pienenä pehmoleluna.

Vaikka norsu näytti ystävälliseltä, Iivaria pelotti yhä. Lopulta norsu laski sen pehmeälle sahanpurulle. Iivari horjui hetken tutisevilla jaloillaan, kunnes pystyi säntäämään ulos teltasta.

- Sinä kävit varastamassa minun ohjelma-numeroni, sähisi mies teltan ovella.

Iivari ei jäänyt vastaamaan, vaan juoksi karkuun minkä kintuista pääsi.

Aikansa juostuaan Iivari pysähtyi. Sitä väsytti. Se huomasi lähellä olevassa pikku mökissä mukavia istuimia, pujahti ovesta sisään ja kömpi istumaan. Tuskin se oli saanut peppunsa penkille, kun rakennelma alkoi liikkua. Iivari säntäsi pystyyn ja yritti takaisin ulos, mutta ovet olivat tiukasti kiinni. Oli pakko palata penkille takaisin.

- Tämä ei pysähdy ennen kuin perillä. Tulitko vahingossa väärään vaunuun? vieressä istuva nainen kysyi ystävällisesti.

Iivari nyökkäsi. Tämä ei siis ollutkaan mökki vaan vaunu.

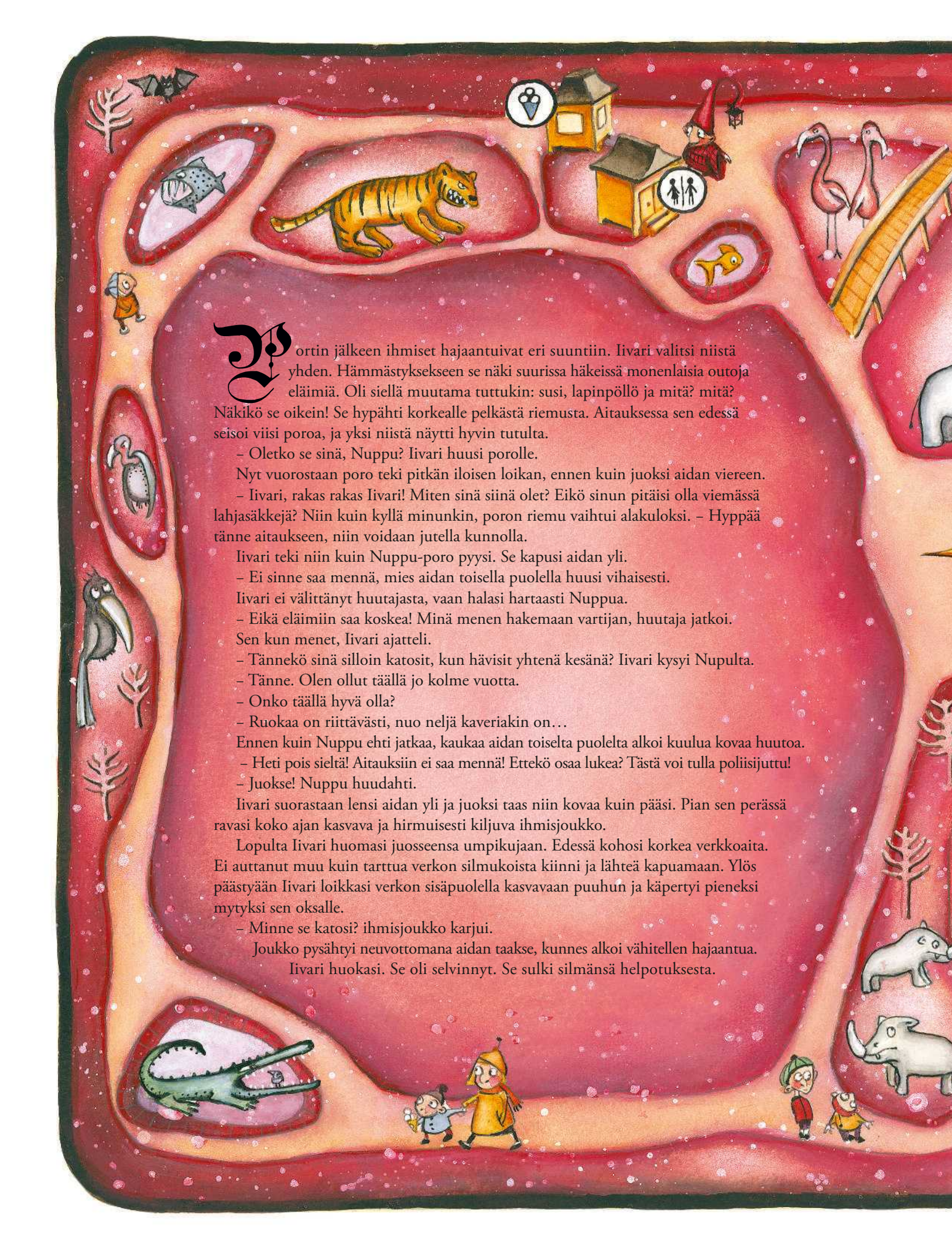
Vaunu kolisteli aikansa pitkin katuja. Viimein se pysähtyi. Ilmeisesti nyt oltiin perillä, vaikka Iivarilla ei ollut aavistustakaan, missä perillä. Se katseli hetken, miten ihmiset menivät sisään pienestä portista ja Iivahti pian itse muiden perässä.

- Lippu, biljetti, huusi joku kovalla äänellä.

Mitähän sekin mahtoi tarkoittaa?

Portin jälkeen ihmiset hajaantuivat eri suuntiin. Iivari valitsi niistä yhden. Hämmästykseseen se näki suurissa häkeissä monenlaisia outoja eläimiä. Oli siellä muutama tuttukin: susi, lapinpöllö ja mitä? mitä? Näkikö se oikein! Se hypähti korkealle pelkästä riemusta. Aitauksessa sen edessä seisoi viisi poroa, ja yksi niistä näytti hyvin tutulta.

- Oletko se sinä, Nuppu? Iivari huusi porolle.

Nyt vuorostaan poro teki pitkän iloisen loikan, ennen kuin juoksi aidan viereen.

- Iivari, rakas rakas Iivari! Miten sinä siinä olet? Eikö sinun pitäisi olla viemässä lahjasäkkejä? Niin kuin kyllä minunkin, poron riemu vaihtui alakuloksi. - Hyppää tänne aitaukseen, niin voidaan jutella kunnolla.

Iivari teki niin kuin Nuppu-poro pyysi. Se kapusi aidan yli.

- Ei sinne saa mennä, mies aidan toisella puolella huusi vihaisesti.

Iivari ei välittänyt huutajasta, vaan halasi hartaasti Nuppua.

- Eikä eläimiin saa koskea! Minä menen hakemaan vartijan, huutaja jatkoi.

Sen kun menet, Iivari ajatteli.

- Tännekö sinä silloin katosit, kun hävisit yhtenä kesänä? Iivari kysyi Nupulta.

- Tähne. Olen ollut täällä jo kolme vuotta.

- Onko täällä hyvä olla?

- Ruokaa on riittävästi, nuo neljä kaveriakin on...

Ennen kuin Nuppu ehti jatkaa, kaukaa aidan toiselta puolelta alkoi kuulua kovaa huutoa.

- Heti pois sieltä! Aitauksiin ei saa mennä! Ettekö osaa lukea? Tästä voi tulla poliisijuttu!

- Juokse! Nuppu huudahti.

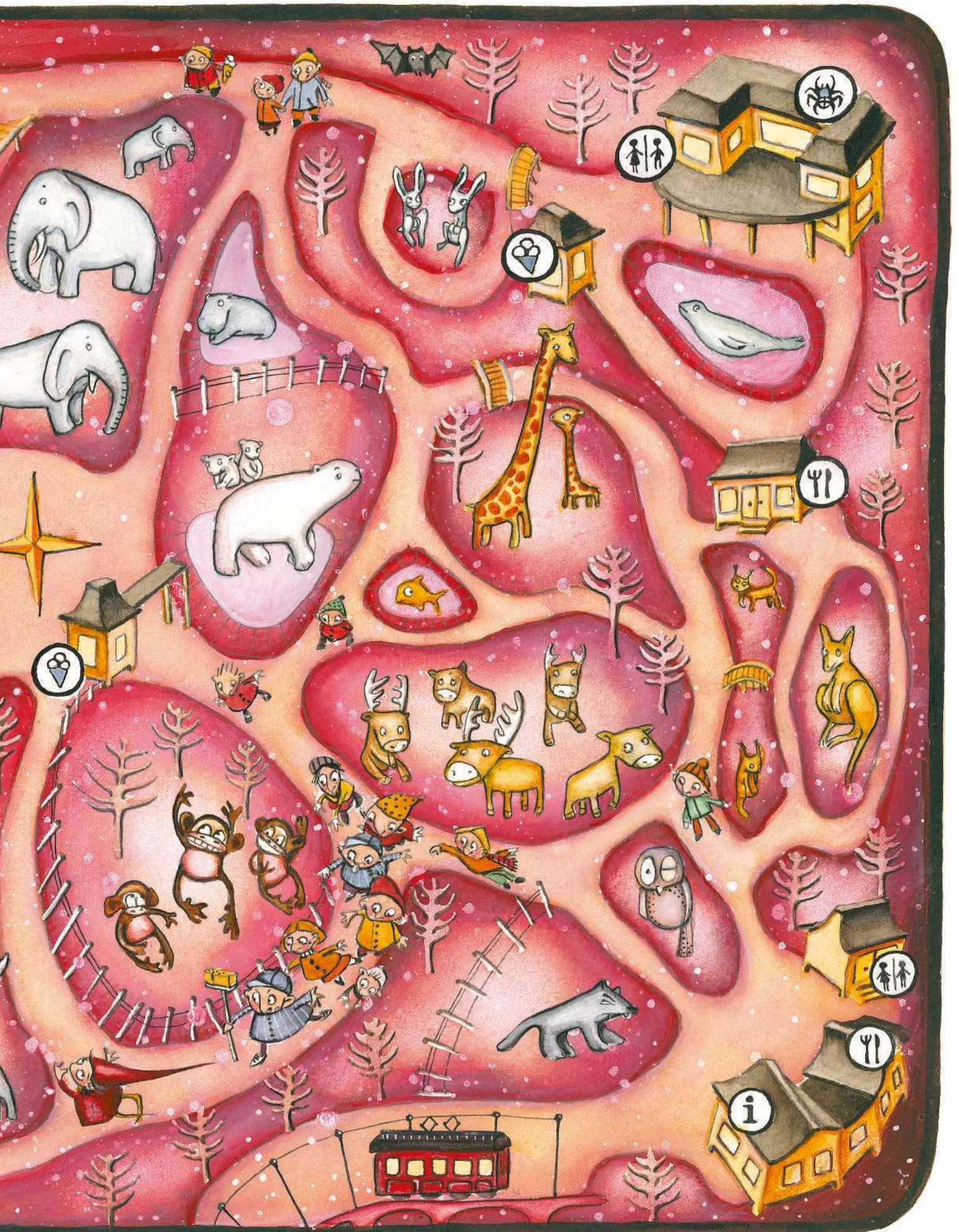
Iivari suorastaan lensi aidan yli ja juoksi taas niin kovaa kuin pääsi. Pian sen perässä ravasi koko ajan kasvava ja hirmuisesti kiljuva ihmisjoukko.

Lopulta Iivari huomasi juosseensa umpikujaan. Edessä kohosi korkea verkkoaita. Ei auttanut muu kuin tarttua verkon silmukoista kiinni ja lähteä kapuamaan. Ylös päästyään Iivari loikkasi verkon sisäpuolella kasvavaan puuhun ja kätkeytyi pieneksi mytyksi sen oksalle.

- Minne se katosi? ihmisjoukko karjui.

Joukko pysähtyi neuvottomana aidan taakse, kunnes alkoi vähitellen hajaantua.

Iivari huokasi. Se oli selvinnyt. Se sulki silmänsä helpotuksesta.

- **S**ei, mikä toi on?
Kiihkeä sipinä ja supina Iivarin lähellä sai sen katsomaan ympärilleen. Se oli osunut apinoiden aitaukseen. Monen näköiset apinat tutkivat sitä joka puolelta ja juttelivat kiihkeästi keskenään.

Aitauksen ulkopuolelta kuului äkkiä kirkas lapsen nauru.

- Isi, katso. Tuo yksi apina on pannut tonttuvaatteet päälleen!

- No, niinpä onkin. Siitä huomaankin, että täytyy lähteä jo kotiin. Joulupukki saattaa tulla minä hetkenä hyvänsä. Et kai sinä halua menettää pukin tapaamista?

- En, isi, äkkiä nyt. Mennään heti!

Isä ja pikkutyttö lähtivät puolijuoksua tiehensä.

Vai apina, Iivari jupisi mielessään, mutta apinat sen sijaan nauroivat.

- Tervetuloa joukkoon! ne huusivat.

- Anteeksi vain, mutta minulla on kyllä vähän kiire.

Kuulun Joulupukin apujoukkoihin, Iivari selitti niille.

Ihmiset olivat häipyneet, joten Iivari kapusi takaisin aidan toiselle puolelle. Se aikoi lähteä jatkamaan matkaa, mutta ei osannut päättää, mihin suuntaan.

Hetken se harhaili epätietoisena sinne tänne. Lopulta se osui jonkinlaiselle parvekkeelle ja asteli sitä pitkin kaikessa rauhassa, kunnes taas kuului huuto.

- Tuolla se on!

Iivari näki ihmisjoukon säntävään uudelleen sitä kohti. Se hyppäsi hädissään parvekkeen kätteelta alas.

Suoraan suuren jääkarhun eteen!

- Kas vain! Tiedän, että on jouluaatto.

Senkö vuoksi tänään tippuu

paisteja suoraan taivaalta? karhu urahti.

Sitten se katsoi Iivaria tarkemmin.

- Vai oletko sinä sittenkin oikea tonttu?

Iivari ei saanut sanaa suustaan, se vain

nyökkäsi kuin vieterinukke.

- No sitten saat olla. Eihän nyt tonttuja syödä jouluaattona. Pennut hei, katsokaat! Täällä on joulutonttu. Tulitko

tuomaan meille lahjaa? jääkarhu katsoi Iivaria kiinnostuneena.

Lahjaa? Lahjaa karhuille?

Samassa Iivari muisti, että jossain portaissa se oli alas juostessaan ollut

vähällä polkaista suklaapatukan päälle. Se oli poiminut patukan taskuunsa.

Pienen kaivamisen jälkeen suklaa löytyi taskun pohjalta.

- Tulin, se huokasi helpottuneena.

- Se oli ystävällisesti tehty. Ensimmäisen kerran tonttu

vaivautuu tänne asti. Hoitajat tuovat kyllä joulukerkkuja,

mutta tämä oli silti iloinen yllätyks. Suurkiitos!

Jääkarhu halasi Iivaria niin, että Iivarin henki

salpautui hetkeksi.

- Mutta kuule, miten minä pääsen

täältä pois? Iivari ihmetteli.

Karhu raapi hetken
suurta karvaista mahaansa
niin, että rahina kuului.

– Ei kai siinä muu auta kuin
että minä linkoan sinut matkaan.
Lennät minne sitten lennätkin.
Ei tässä muuta keinoa ole, jääkarhu
murahti.

Ennen kuin Iivari ehti sanoa
asiaan omaa kantaansa, karhu
kaapaisi sen kouraansa, heilautti
pari kertaa ees taas ja linkosi
Iivarin matkaan.

Huuuuuuuu! Ja taas
mentiin! Mentiiiiiin!

Iivari lensi ja lensi. Korvissa suhisi, hiippa oli lentää päästä ja tossut jaloista. Vesi nousi silmiin, eikä Iivari lopulta nähnytkään mitään. Vähitellen vauhti alkoi hidastua ja Iivari pudota rämähti johonkin, aivan kuin tuoliin. Samassa kuului niin kova pamaus, että Iivari polkaisi säikähdyksestä jalkansa lattiaan. Se tarttui kiinni siitä, mihin kädet osuivat. Iivari tunsu syöksähtävänsä taas matkaan. Vaikka vauhti oli nytkin kova, se alkoi sentään nähdä. Iivari tosiaan istui

jonkinlaisessa pienessä kaukalossa ja syöksyi eteenpäin hurjaa vauhtia suoraan edessä olevaa mustaa rengasriviä kohti. Se puristi kätensä entistä tiiviimmin edessään olevaan renkaaseen ja pyöräytti hädissään rengasta. Kaukalon nokka kääntyi äkkiä kohti toisella puolella olevaa rengasriviä.

Iivari ei tiennyt joutuneensa karting-autoradalla juuri alkaneeseen kilpailuun. Se ei edes huomannut takanaan syöksyviä muita autoja, sillä lähtö oli ollut niin vauhdikas, että ne olivat heti jääneet jälkeen. Nyt ne eivät uskaltaneet yrittää ohi, sillä Iivari kiemurteli vauhdikkaasti laidasta laitaaan. Ne luulivat Iivarin tekevän kiusaa tahallaan.

Iivari yritti kieli keskellä suuta pitää autoa keskellä ajorataa, mutta se ei huomannut nostaa jalkaa pois kaasulta. Eihän se edes tiennyt painavansa kaasua koko ajan. Mitä enemmän Iivari pelkäsi, sitä lujempaa se painoi jalallaan. Kohta muut olivat jääneet kauas sen taakse.

Raili Mikkanen - Laura Valojärvi
Iivari-tonttu karkuteillä

Pidä lakista kiinni, nyt alkaa joulun vauhdikkain seikkailu!

Aputonttu Iivaria pännii – miksi hänen on aina tehtävä kaikki raskaimmat työt! Aattoilta on kiireinen, suuren kaupungin kerrostaloihin raahattavat lahjasäkit pahuksen painavia ja rappuset jyrkkääkin jyrkempiä. Sitten hän eksyy, ja alkaa huikea seikkailu. Mikä ihme on rakennelma, jossa Iivaria lennätetään edestakaisin ilmojen halki. Tai liikkuva talo – puhumattakaan pienestä kaukalosta, jolla voi kiittää maailmanmestarin vauhtia eteenpäin. Eläintarhassa sentään on yksi tuttava... Mutta löytääkö Iivari takaisin kotiin?

Raili Mikkanen on Finlandia Junior -palkittu kirjailija ja rakastetun Histamiini-hevososen luoja. Kuvittaja **Laura Valojärven** lumoava kynänjälki on tunnettu monista suosituista lastenkirjoista.

N84.2 · ISBN 978-951-0-39783-1 · www.wsoy.fi

Kannen suunnittelu: Laura Valojärvi

